

X. évfolyam 1. szám 2020



STATISZTIKAI JELENTÉSEK

A MEZŐGAZDASÁG 2020. ÉVI TELJESÍTMÉNYÉNEK
I. ELŐREJELZÉSE

**A mezőgazdaság 2020. évi teljesítményének
I. előrejelzése
X. évfolyam 1. szám 2020**

Megjelenik időszakosan
2020. december 16.

Felelős szerkesztő
Demeter Edit

Szerző
Ehretné Berczi Ildikó
ehretne.berczi.ildiko@aki.naik.hu

Közreműködött
Piaci Árinformációs Osztály

Kiadó
NAIK Agrárgazdasági Kutatóintézet
H-1093 Budapest, Zsil utca 3–5.
Telefon: (+36 1) 217-1011
Fax: (+36 1) 217-4469
<https://aki.naik.hu>
aki@aki.naik.hu
<https://asir.aki.gov.hu>

ISSN 1418 2130

Ezenkívül figyelmébe ajánljuk az Agrárstatisztikai Osztály adatgyűjtéseinek összefoglalóit, amelyek áttekintik a főbb gazdasági folyamatokat és statisztikai eredményeket.

A kiadványokkal kapcsolatban részletes felvilágosítást ad:
Publikációs Csoport
publikacio@aki.naik.hu
Telefon: (+36 70) 501-1156

Minden jog fenntartva. A kiadvány bármely részének sokszorosítása, adatainak bármilyen formában (nyomtatott vagy elektronikus) történő tárolása vagy továbbítása, illetőleg bármilyen elven működő adatbázis-kezelő segítségével történő felhasználása csak a kiadó előzetes írásbeli engedélyével történhet.

Tartalomjegyzék

A Mezőgazdasági Számlarendszer első előzetes eredményei 2020-ra vonatkozóan.....	3
Módszertani áttekintés	3
A mezőgazdaság 2020. évi teljesítményének első előrejelzése	4
Táblázatok.....	6
Ábrák.....	8
A mezőgazdasági kibocsátás alakulása 2018–2020	8
A mezőgazdasági kibocsátás szerkezete 2020-ban	9
A növénytermelés és az állattenyésztés arányának alakulása 2011 és 2020 között.....	9
A folyó termelőfelhasználás szerkezete 2020-ban	10
A folyó termelőfelhasználás és a bruttó hozzáadott érték alakulása.....	10
A mezőgazdaságban felhasznált nem fizetett és fizetett munkaerő alakulása.....	11
Az egy munkaerőegységre jutó reáljövedelem évenkénti változása és a 2010-es bázishoz viszonyított alakulása.....	11

A Mezőgazdasági Számlarendszer első előzetes eredményei 2020-ra vonatkozóan

Módszertani áttekintés

A Mezőgazdasági Számlarendszer (MSZR) adatait évente kétszer előzetesen, először a tárgyév novemberének végén, majd a tárgyévét követő januárban kell átadni az Európai Bizottságnak. A végleges adatait a tárgyévét követő év szeptemberéig kell elkészíteni. Az Agrárminisztérium (AM) és a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) közötti munkamegosztásnak megfelelően a KSH a felelős az MSZR-adatok előállításáért. A NAIK Agrárgazdasági Kutatóintézet a rendelkezésre álló adataival segíti az MSZR elkészítését.

Az MSZR a mezőgazdaság egészének tiszta, halmozódásoktól mentes teljesítményének kimutatását tűzi ki célul. Adatai az országban végzett összes mezőgazdasági tevékenységre vonatkoznak, az azt végzők fő tevékenységétől függetlenül. Tehát az MSZR tartalmazza a nem mezőgazdaságba sorolt szervezetek mezőgazdasági tevékenységét, de nem tartalmazza a mezőgazdasági szervezetek nem mezőgazdasági tevékenységét.

Az MSZR figyelembe veszi a hagyományos mezőgazdasági tevékenységek – növénytermesztés, állattenyésztés – mellett a mezőgazdasági szolgáltatások és az el nem különíthető másodlagos, nem mezőgazdasági tevékenységek során előállított termékek és szolgáltatások értékét is.

Az MSZR az értékelést alapáron végzi, vagyis a termelői árhoz hozzáadja a termékhez köthető támogatásokat, melyeket közvetlenül a termelők kapnak meg és nem tartalmazza a termékadókat. A kapott támogatás a mezőgazdaság kibocsátásának értékét növeli, amennyiben termeléshez kötött támogatást kap a termelő.

Az MSZR-ben az elszámolási időszak a naptári év. A számbavétel eredményszemléletben történik, azaz az abban az időszakban érvényes értéken, amikor a gazdasági érték, követelés vagy igény keletkezik. A kibocsátást a létrejöttének időpontjában kell értékelni, függetlenül az értékesítés, illetve az ellenérték befolyásának időpontjától. Az el nem adott, raktáron álló készleteket is elszámolja, mintha az értékesítésre került volna. A kimutatott eredmény tehát inkább potenciális, az adott évben csak részben realizált jövedelem. Azt a jövedelmet is tartalmazza, amelyhez a saját termelésű mezőgazdasági termékek fogyasztása juttatja a háztartást.

A munkabérek és a munkavállalói jövedelmek elszámolásánál jelentkezik az MSZR egyik igen fontos sajátossága. Itt ugyanis csak azt a teljes természetbeni és pénzbeli díjazást kell elszámolni, amit a munkaadó fizet a munkavállalónak az adott időszakban végzett munkáért. A saját gazdaságban végzett munka, illetve a nem fizetett munkaerő (segítő családtagok) bére, illetve jövedelemigénye nincs elszámolva, hanem a működési eredmény részét képezi.

A mezőgazdasági jövedelmet nem szabad a gazdálkodók jövedelmének tekinteni, mivel – a tisztán mezőgazdaságból származó jövedelmeik mellett – más forrásokból is jövedelemhez juthatnak. Továbbá ez a jövedelem az adott elszámolási időszak alatt végzett mezőgazdasági (valamint másodlagos, nem mezőgazdasági) tevékenységgel képzett jövedelemre vonatkozik, annak ellenére, hogy bizonyos esetekben a jövedelmek csak egy későbbi időpontban folynak be. Ezért ezek nem jelentenek olyan jövedelmet, melyet még az adott elszámolási időszak alatt ténylegesen meg is kapnak a jogosultak. A számolt jövedelemmutatók nem a mezőgazdaságból élő háztartások összjövedelmének vagy rendelkezésre álló jövedelmének mutatói.

A mezőgazdaság 2020. évi teljesítményének első előrejelzése

Az MSZR első előzetes eredményei alapján 2020-ban a mezőgazdaság teljes kibocsátásának folyó alapon számított értéke 4,1 százalékkal haladta meg a 2019. évi eredményt. A termelés költségei összességében 1 százalékkal emelkedtek, így a bruttó hozzáadott érték 8,6 százalékkal, a mezőgazdasági tevékenységből származó nettó vállalkozói jövedelem pedig 14,9 százalékkal magasabb 2020-ban a 2019. évihez képest.

Az egy teljes munkaidős dolgozóra számított mezőgazdasági tevékenységből származó reáljövedelem 2020-ban 10,3 százalékkal magasabb a 2019. évinél.

Előzetes adatok alapján a mezőgazdaság teljes bruttó kibocsátásának volumene a 2019. évi 0,4 százalékos növekedés után 2020-ban 2,1 százalékkal csökkent. A növényi termékek kibocsátásának volumene 2,9 százalékkal csökkent, az állatok és állati termékek termelésének volumene 1,6 százalékkal mérséklődött. A mezőgazdasági termelői árak 2020-ban átlagosan 5,8 százalékkal emelkedtek 2019-hez viszonyítva. A növénytermesztési és kertészeti termékek termelői árszínvonala 8,8 százalékkal, az élő állatok és az állati termékeké 1,5 százalékkal emelkedett 2020-ban. A volumen- és árváltozás eredményeként, valamint a termeléshez kötött támogatások figyelembevételével a növénytermesztési és kertészeti termékek kibocsátásának értéke folyó alapon 5,8 százalékkal, az állatok és állati termékek kibocsátásának értéke 1,2 százalékkal nőtt. Az alaptevékenységek kibocsátásának folyó alapon számított értéke összességében 4,2 százalékkal haladta meg a 2019. évi értéket (1. ábra).

Az előrejelzés készítésének időpontjában rendelkezésre álló információk alapján a gabonafélék kibocsátásának volumene 1,1 százalékkal esett, elsősorban azért, mert búzából a tavalyi 5,4 millió tonnához képest kevesebb termelt 2020-ban. Kukoricából összesen 8,3 millió tonna körüli termés várható rekordhozammal (8,66 tonna/hektár), amely 8,3 százalékkal nagyobb az elmúlt öt év átlagához képest. A többi gabonaféle betakarított mennyisége kisebb-nagyobb mértékben változott az előző évihez képest: a tritikálé mennyisége csökkent, az árpáé 11 százalékkal, a rizsé 12 százalékkal több volt, mint 2019-ben.

A napraforgó termésmennyisége 2020-ban 3 százalékkal több a 2019. évi terméshez képest, a 2015–2019. évek átlagához mérten pedig 3,3 százalékos a növekedés. Repceből 760 ezer tonna körül termelt 2020-ban, ami 12,6 százalékkal kevesebb az előző öt év átlagánál. Az előrejelzés készítésekor rendelkezésre álló információk alapján a friss zöldségfélék közül a csemegekukorica és a paprika volumene nőtt az előző, 2019-es évhez képest, a paradicsom, a karfiol, a fűszerpaprika, az őszi vöröshagyma termésmennyisége viszont csökkent. A gyümölcstermés (szőlővel együtt) a borszőlő kivételével összességében csökkent, különösen az őszibarack és a kajszi termésmennyisége esett a legnagyobb mértékben 2019. évihez képest.

Az előrejelzés szerint a mezőgazdasági termelői árak 2020-ban összességében emelkedtek az előző évhez képest. A gabonafélék 5,3 százalékos, az ipari növények 15,7 százalékos, a zöldségfélék, kertészeti termékek 4,8 százalékos és a gyümölcsfélék (szőlővel együtt) 35 százalékos áremelkedésével kalkuláltunk, de termelői árcsökkenéssel számoltunk a burgonya (–11,2 százalék) esetében. A gabonafélék körében a búza termelői ára várhatóan 5,7 százalékkal, a kukoricáé 6 százalékkal magasabb 2020-ban, mint az előző évben. A gyümölcsfélék körében az őszibarack termelői ára nőtt nagymértékben (+48 százalék), az almáé 44,7 százalékkal, a körte termelői ára 32,6 százalékkal magasabb. Az ipari növények termelői árának növekedése általában 15,7 százalékos volt, a repce termelői ára 8,3, a napraforgóé 20, a cukorrépáé 14,9, a szójáé 16,2 százalékkal emelkedett 2020-ban.

Az első előrejelzés alapján az élő állatok és állati termékek kibocsátásának volumene 1,6 százalékkal csökkent. A főbb ágazatok kibocsátásának volumene változó képet mutatott a 2019. évi adatokhoz képest. A szarvasmarha kibocsátásának volumene nem változott, a sertésé 2 százalékkal, az élő baromfié 5 százalékkal csökkent. A tejtermelés volumene 2 százalékkal erősödött, a tojástermelés volumene az előző évi szinten maradt. A termelői árak összességében 1,5 százalékkal emelkedtek, ezen belül az állatok esetében a termelői ár 0,5 százalékkal, az állati termékeké pedig 3,6 százalékkal nőtt a 2019. évi szinthez képest. A sertés termelői ára nem változott, a baromfié fél százalékkal csökkent, a szarvasmarháé 2,2 százalékkal nőtt. A tej termelői ára az előző évi szinthez képest 1,8 százalékkal, a tojás ára 4,4 százalékkal emelkedett.

A két alaptevékenység, a növénytermelés és a kertészet, illetve az állattenyésztés kibocsátásának aránya az előzetes számítások alapján 2020-ban 63:37 százalék (2. ábra). Ez az arány 2019-ben 62:38 százalék volt, azaz 2020-ban némileg csökkent az állattenyésztés aránya (3. ábra).

Számításaink szerint a folyó termelőfelhasználás értéke 1 százalékkal nőtt 2020-ban (4. ábra). A folyó termelőfelhasználás legnagyobb tételét jelentő takarmányköltség 0,2 százalékkal lett magasabb, mivel a volumene és az ára is csak nagyon kis mértékben változott. A felhasznált műtrágya költsége 5 százalékkal mérséklődött a 2019. évi szinthez képest. Az energiaköltség 5,1 százalékkal csökkent.

A mezőgazdaság bruttó hozzáadott értéke előző évi áron 6,1 százalékkal csökkent, folyó áron 8,6 százalékkal emelkedett 2020-ban (5. ábra). Ebben az évben 100 forint értékű folyó alapon mért kibocsátás előállításához 57 forint értékű inputot használtak, ami csekély mértékkel kevesebb az egy évvel korábbihoz képest.

Az értékcsökkenés és a termelési adók változatlan szintje mellett a termelési tényezők jövedelme 9,5 százalékkal nőtt 2020-ban. A mezőgazdaságban keletkező nettó vállalkozói jövedelem folyó alapon 14,9 százalékkal magasabb, mint egy évvel korábban. Az összes mezőgazdasági munkaerő-ráfordítás 5,9 százalékkal mérséklődött 2020-ban, a nem fizetett munkaerő-ráfordítás 7,6 százalékkal, a fizetett munkaerő-ráfordítás 2,6 százalékkal maradt el az előző évi szinttől (6. ábra).

Mindezek eredményeként a mezőgazdaságban dolgozók jövedelemhelyzetének változását mérő úgynevezett „A” mutató 110,3 százalék, azaz 2020-ban az egy teljes munkaidős (fizetett és nem fizetett) dolgozóra számított mezőgazdasági tevékenységből származó reáljövedelem 10,3 százalékkal nőtt. A jövedelem változását a 2010-es szinthez hasonlítva azt tapasztaljuk, hogy az egy mezőgazdasági dolgozóra jutó kalkulált reáljövedelem 102 százalékkal emelkedett 10 év alatt (7. ábra).

Táblázatok

1. táblázat: A Mezőgazdasági Számlarendszer főbb kibocsátás- és jövedelemadatai^{a)}

Megnevezés	Folyó alapon		
	2018	2019	2020 ^{b)}
Gabonafélék (vetőmaggal)	714	748	780
Ipari növények (hüvelyesekkel)	346	343	381
Takarmánynövények	72	71	72
Kertészeti termékek (zöldség, ültetvény, virág)	229	255	266
Burgonya (vetőgumóval együtt)	26	34	31
Szőlő, gyümölcs	124	121	133
Bor	35	36	38
Egyéb növényi termékek	13	17	18
Növénytermesztési és kertészeti termékek együtt	1 559	1 625	1 720
Állatok	656	707	703
Állati termékek	290	300	315
Élő állatok és állati termékek együtt	946	1 007	1 019
Mezőgazdasági termékek összesen	2 505	2 632	2 739
Mezőgazdasági szolgáltatások	142	155	164
Nem mezőgazdasági másodlagos tevékenység	45	51	51
Mezőgazdasági kibocsátás összesen	2 693	2 837	2 953
Folyó termelőfelhasználás	1 588	1 671	1 688
Bruttó hozzáadott érték alapon	1 105	1 166	1 266
Termelési tényezők jövedelme	1 220	1 262	1 382
Működési eredmény/vegyes jövedelem	822	836	942
Nettó vállalkozói jövedelem	702	705	809

^{a)} Az MSZR adatai tevékenységi alapon számítva.

^{b)} Előzetes adat.

Forrás: KSH, NAIK AKI

2. táblázat: Mezőgazdasági munkaerő-felhasználás

Megnevezés	éves munkaerőegység ^{a)}		
	2018	2019	2020 ^{b)}
Összes mezőgazdasági munkaerő-felhasználás	391 601	358 891	337 600
Nem fizetett munkaerő	267 339	240 823	222 600
Fizetett munkaerő	124 261	118 068	115 000

^{a)} Egy olyan személy éves munkaidő-ráfordításának felel meg, aki egész éven át teljes munkaidőben végez mezőgazdasági tevékenységet egy mezőgazdasági egységben.

^{b)} Előzetes adat.

Forrás: KSH, NAIK AKI

3. táblázat: **A mezőgazdasági számla főbb adatainak változása^{a)}**

Megnevezés	százalék					
	Volumenindex			Értékindex		
	2018/17	2019/18	2020/19 ^{b)}	2018/17	2019/18	2020/19 ^{b)}
Gabonafélék (vetőmaggal)	106,7	105,0	98,9	115,5	104,9	104,2
Ipari növények (hüvelyesekkel)	93,0	91,6	96,3	89,1	98,9	111,3
Takarmánynövények	107,7	104,9	99,9	111,1	99,5	100,4
Kertészeti termékek (zöldség, ültetvény, virág)	90,3	99,2	99,4	103,3	111,3	104,6
Burgonya (vetőgumóval együtt)	97,3	103,8	105,0	121,5	129,2	93,2
Gyümölcs és szőlő	111,6	89,2	81,6	90,5	97,7	109,7
Bor	101,4	81,5	90,0	87,9	102,1	107,0
Egyéb növényi termékek	96,5	106,5	100,0	92,6	129,1	104,1
Növénytermesztési és kertészeti termékek együtt	100,9	99,4	97,1	103,6	104,2	105,8
Állatok	109,4	101,2	97,1	106,2	107,6	99,5
Állati termékek	99,8	101,9	101,3	99,5	103,8	105,0
Élő állatok és állati termékek együtt	106,3	101,4	98,4	104,1	106,4	101,2
Mezőgazdasági termékek összesen	102,9	100,2	97,6	103,8	105,1	104,1
Mezőgazdasági szolgáltatások	102,4	103,0	103,0	106,3	108,6	106,1
Nem mezőgazdasági másodlagos tevékenység	93,0	106,0	100,0	95,6	112,0	100,0
Mezőgazdasági kibocsátás összesen	102,7	100,4	97,9	103,7	105,4	104,1
Folyó termelőfelhasználás	101,4	101,6	100,7	106,3	105,3	101,0
Bruttó hozzáadott érték alapján	104,5	98,8	93,9	100,2	105,5	108,6
Termelési tényezők jövedelme				101,0	103,4	109,5
Működési eredmény/vegyes jövedelem				99,9	101,7	112,7
Nettó vállalkozói jövedelem				98,9	100,5	114,9

^{a)} Az MSZR adatai tevékenységi alapon számítva.

^{b)} Előzetes adat.

Forrás: KSH, NAIK AKI

4. táblázat: **Mezőgazdasági jövedelemindexek**

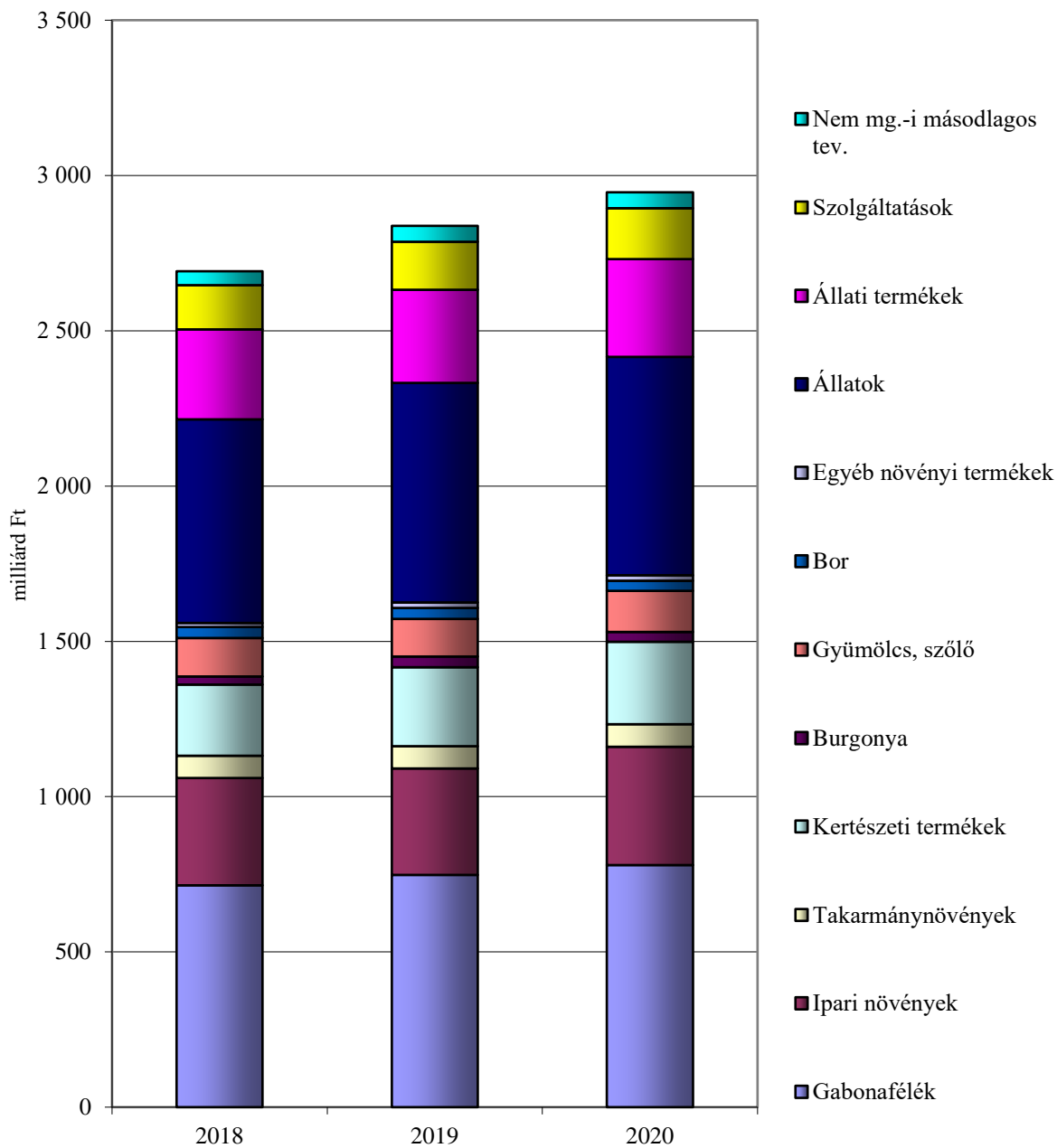
Megnevezés	előző év = 100,0 százalék		
	2018	2019	2020 ^{a)}
A mutató: Az egy teljes munkaidős dolgozóra számított mezőgazdasági tevékenységből származó reáljövedelem változása	102,9	107,7	110,3
C mutató: A nettó vállalkozói jövedelem reálértékének változása	93,1	95,8	106,8

^{a)} Előzetes adat.

Forrás: KSH, NAIK AKI

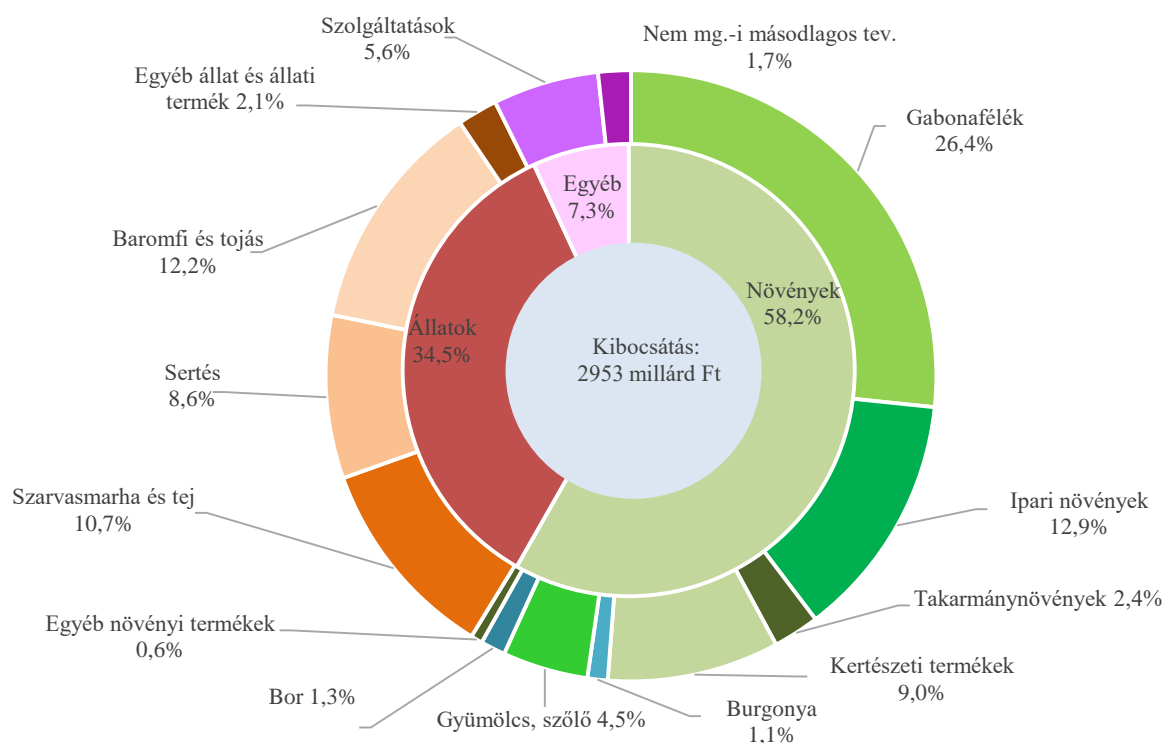
Ábrák

1. ábra: A mezőgazdasági kibocsátás alakulása 2018–2020 között



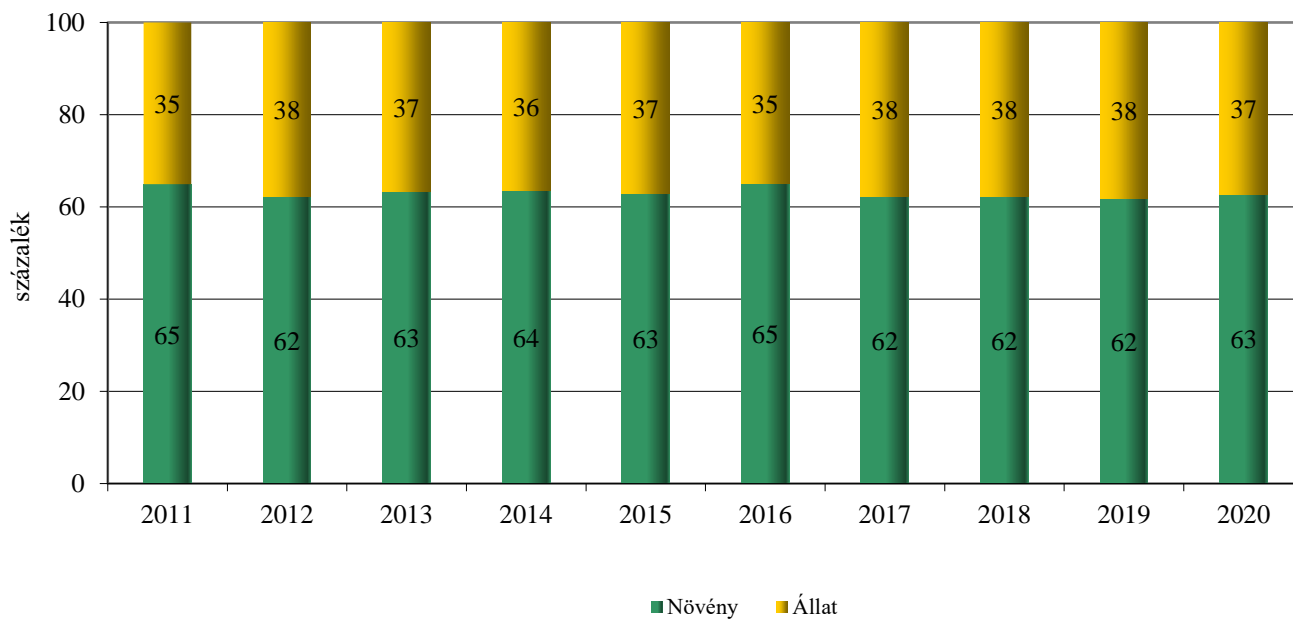
Megjegyzés: 2020 előzetes adat.
 Forrás: NAIK AKI, KSH

2. ábra: A mezőgazdasági kibocsátás értéke és szerkezete 2020-ban



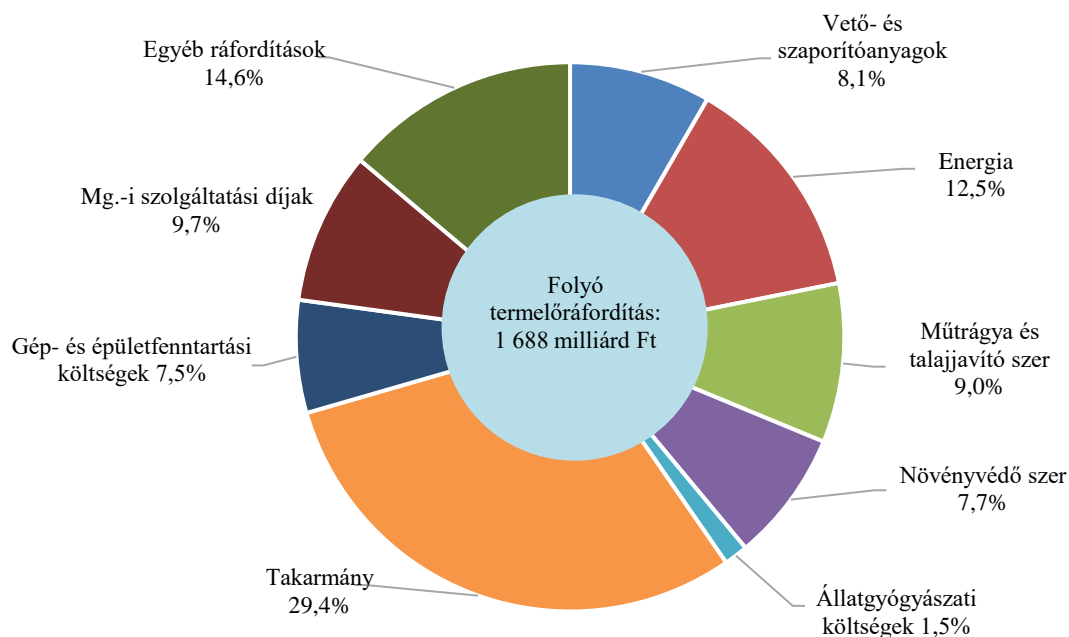
Megjegyzés: 2020 előzetes adat.
Forrás: NAIK AKI, KSH

3. ábra: A növénytermelés és az állattenyésztés arányának alakulása 2011 és 2020 között



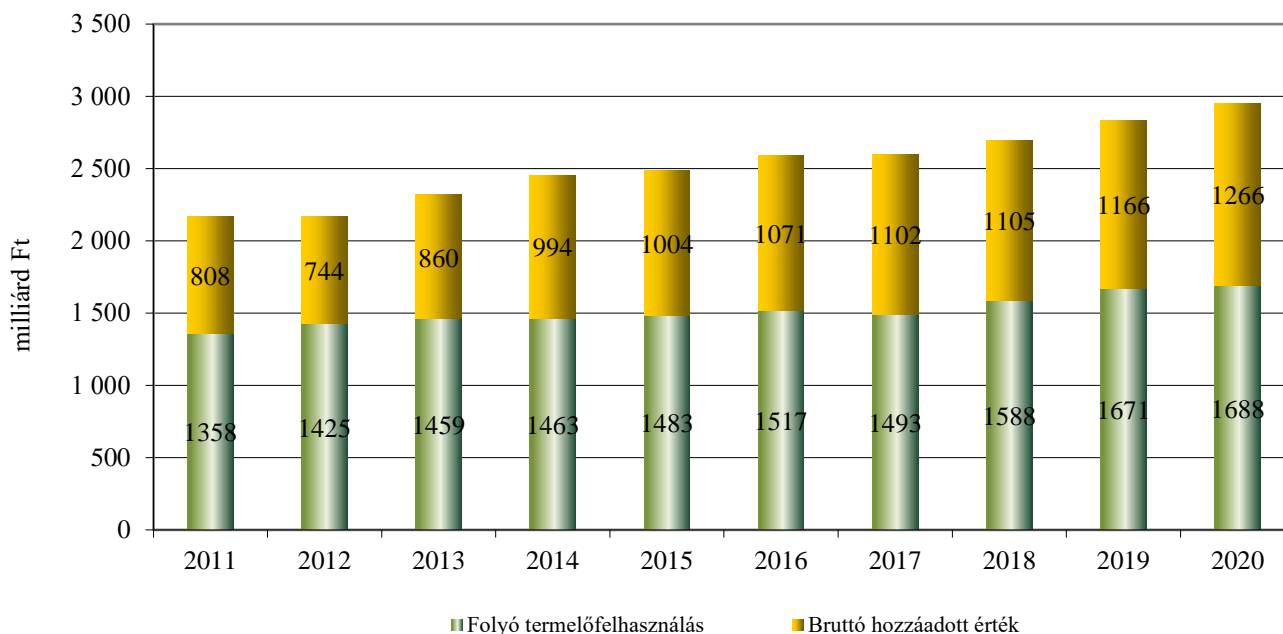
Megjegyzés: 2020 előzetes adat.
Forrás: NAIK AKI, KSH

4. ábra: A folyó termelőfelhasználás értéke és szerkezete 2020-ban



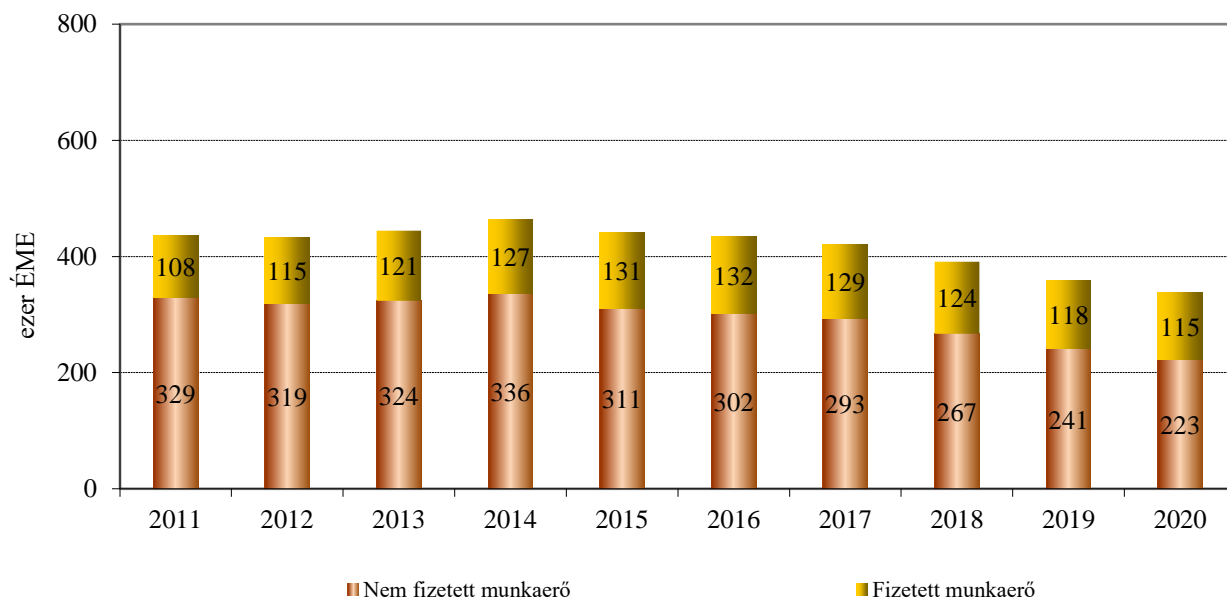
Megjegyzés: 2020 előzetes adat.
Forrás: NAIK AKI, KSH

5. ábra: A folyó termelőfelhasználás és a bruttó hozzáadott érték alakulása 2011 és 2020 között



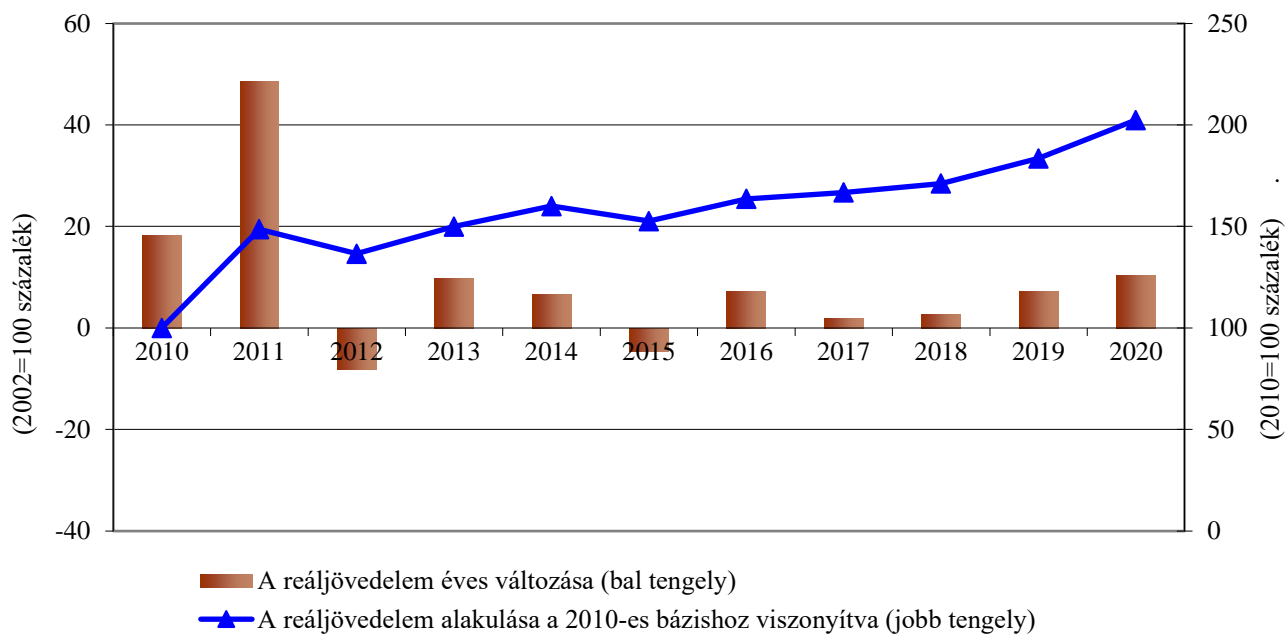
Megjegyzés: 2019 előzetes adat.
Forrás: NAIK AKI, KSH

6. ábra: A mezőgazdaságban felhasznált nem fizetett és fizetett munkaerő alakulása 2011 és 2020 között



Megjegyzés: 2019 előzetes adat.
Forrás: NAIK AKI, KSH

7. ábra: Az egy munkaerőegységre jutó reáljövedelem évenkénti változása és a 2010-es bázishoz viszonyított alakulása



Megjegyzés: 2020 előzetes adat.
Forrás: NAIK AKI, KSH

